

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

УДК 340.1

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2026.3/01>

Іроденко В. Т.

<https://orcid.org/0009-0006-6762-3933>

Заклад вищої освіти «Університет Короля Данила»

ПРАВОВА НОРМА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАОХОЧЕННЯ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

У статті здійснено теоретико-правовий аналіз правової норми як інструменту заохочення у реалізації правової політики України. Метою статті є дослідження стимулюючого потенціалу правових норм та їх ролі у формуванні правомірної поведінки суб'єктів права в умовах трансформації правової системи. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: проаналізувати сучасні підходи до розуміння правової норми у контексті правової політики; розкрити сутність та ознаки заохочувальних правових норм як різновиду правових засобів; здійснити їх класифікацію та визначити основні форми реалізації; виявити проблеми застосування заохочувальних норм у правовій політиці України; обґрунтувати напрями вдосконалення їх використання як інструменту стимулювання правомірної поведінки. Аналіз сутності та видів заохочувальних правових норм дозволив перейти до дослідження особливостей їх практичної реалізації у межах правової політики України. Саме на цьому рівні виявляються ключові проблеми, що обмежують ефективність використання стимулюючих механізмів у правовому регулюванні. Однією з основних проблем є відсутність системного підходу до нормативного закріплення заохочувальних правових норм. Незважаючи на наявність окремих норм, що передбачають застосування заохочень, вони не утворюють цілісної системи, що ускладнює їх узгоджене використання у різних галузях права. Це суперечить загальним засадам правової політики, яка має забезпечувати формування ефективного механізму правового регулювання та створення умов для реалізації правових норм. Встановлено, що правова норма у сучасних умовах виконує не лише регулятивну, але й стимулюючу функцію, виступаючи важливим засобом впливу на мотиваційну сферу суб'єктів права. Доведено, що заохочувальні правові норми сприяють підвищенню ефективності правового регулювання, формуванню правової культури та забезпеченню добровільного дотримання правових приписів. Виявлено, що їх реалізація в Україні ускладнюється недостатньою системністю нормативного закріплення, недосконалістю правозастосовної практики та обмеженим використанням стимулюючих механізмів у правовій політиці. Обґрунтовано, що вдосконалення застосування правових норм як інструменту заохочення передбачає розвиток нормотворчої діяльності, посилення мотиваційної складової правового впливу та інтеграцію стимулюючих механізмів у систему правового регулювання.

Ключові слова: правова норма, заохочувальні правові норми, правова політика, правове регулювання, правові стимули, правова культура, стимулювання правомірної поведінки.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження зумовлена сучасними процесами трансформації правової системи України, що супроводжуються реформуванням законодавства, утвердженням принципів верховенства права та

орієнтацією на європейські правові стандарти. У цих умовах особливого значення набуває підвищення ефективності правового регулювання, яке дедалі більше пов'язується не лише з імперативними приписами і санкціями, а й із використан-

ням стимулюючих механізмів впливу на поведінку суб'єктів права. Правова політика держави спрямована на формування ефективного механізму правового регулювання, забезпечення прав і свобод людини, а також розвиток правової культури і правосвідомості громадян. Її реалізація передбачає застосування різноманітних правових засобів, серед яких важливе місце займають правові норми як базовий інструмент впливу на суспільні відносини. Водночас сучасний розвиток правової системи зумовлює необхідність переосмислення їх функціонального призначення, зокрема в аспекті стимулювання правомірної поведінки.

У сучасній юридичній науці обґрунтовується доцільність розширення підходів до правового регулювання шляхом активного використання правових стимулів, що впливають на мотиваційну сферу особи та сприяють формуванню її правомірної поведінки. У цьому контексті заохочувальні правові норми розглядаються як ефективний засіб позитивного впливу, який поєднує інтереси держави та суспільства і забезпечує добровільне дотримання правових приписів. Разом із тим у практиці реалізації правової політики України спостерігається недостатня системність застосування заохочувальних норм, фрагментарність їх нормативного закріплення та недооцінка їх потенціалу як інструменту підвищення ефективності правового регулювання. Ефективність правового впливу значною мірою залежить від рівня правової культури суспільства та здатності правових норм формувати відповідні цінності і моделі поведінки. Крім того, сучасна міжнародна правова доктрина підкреслює обмеженість виключно санкційного підходу до забезпечення виконання правових норм і акцентує увагу на необхідності використання заохочень як самостійного механізму впливу на поведінку суб'єктів. Отже, дослідження правової норми як інструменту заохочення у реалізації правової політики України є актуальним з огляду на потребу підвищення ефективності правового регулювання через удосконалення стимулюючих механізмів та їх інтеграцію у правову систему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема правової норми як інструменту заохочення у реалізації правової політики України є актуальною як у теоретичному, так і в практичному вимірі. Ефективне застосування таких норм потребує їх належного наукового осмислення, врахування сучасних трансформацій правової системи, а також розробки дієвих механізмів правового стимулювання, здатних забезпечити формування правомірної поведінки суб'єктів права.

Окремі аспекти правової політики та її реалізації досліджували І. О. Личенко, Н. П. Харченко, які розкривають її сутність, цілі та значення для розвитку правової системи. Питання застосування заохочувальних норм у різних сферах правового регулювання аналізуються у працях А. І. Ялі. Теоретичні засади правового стимулювання, значення правової культури для ефективності правового впливу висвітлено у дослідженнях В. С. Ломаки та інших. Разом із тим правова норма як інструмент заохочення у взаємозв'язку з реалізацією правової політики України ще не стала предметом комплексного наукового дослідження, що зумовлює необхідність подальшого розвитку цієї проблематики.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз правової норми як інструменту заохочення у реалізації правової політики України та визначення її ролі у стимулюванні правомірної поведінки суб'єктів права. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: проаналізувати функціональне призначення правової норми у сучасному механізмі правового регулювання; з'ясувати сутність і характерні ознаки заохочувальних правових норм; дослідити їх місце та роль у системі правового впливу; охарактеризувати взаємозв'язок між заохочувальними нормами та правовою культурою; визначити особливості застосування заохочувальних норм у реалізації правової політики України; проаналізувати проблеми їх практичного використання та окреслити основні напрями підвищення ефективності застосування стимулюючих механізмів у правовому регулюванні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній теорії права правова норма традиційно розглядається як універсальний регулятор суспільних відносин. Водночас розвиток правової системи та ускладнення соціальних процесів зумовлюють необхідність розширення її функціонального призначення, зокрема в напрямі посилення стимулюючого впливу на поведінку суб'єктів права.

У межах реалізації правової політики правова норма виступає не лише засобом встановлення обов'язків чи заборон, але й інструментом формування соціально бажаної поведінки. Це пов'язано з тим, що правова політика, як специфічно орієнтована діяльність держави, спрямована на створення умов для ефективного функціонування механізму правового регулювання, розвитку правової системи та формування правової культури громадян [1, с. 32]. У такому контексті правові норми повинні забезпечувати не лише зовнішній

вплив, але й внутрішню мотивацію до правомірної поведінки.

Ефективність правового регулювання визначається функціонуванням механізму правового впливу, який охоплює систему юридичних засобів, спрямованих на упорядкування суспільних відносин. У цьому механізмі правові норми займають центральне місце, оскільки саме вони визначають орієнтири поведінки суб'єктів права та забезпечують досягнення соціально значущих результатів. Результативність правового регулювання залежить не лише від формального закріплення правових приписів, але й від їх здатності впливати на фактичну поведінку учасників правовідносин [2, с. 50].

Значення стимулюючої функції правової норми зумовлене також її впливом на формування правової культури. Правова культура визначається як система цінностей, норм і уявлень, що формують ставлення до права та визначають характер правової поведінки суб'єктів. Відповідно, ефективність правових норм значною мірою залежить від їх здатності впливати на ціннісні орієнтації та мотивацію особи.

У цьому контексті особливого значення набуває переосмислення співвідношення між примусовими та стимулюючими засобами правового впливу. Традиційна орієнтація права на санкції та обмеження поступово доповнюється використанням заохочень, які сприяють добровільному дотриманню правових норм. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку правової політики, що передбачають поєднання різних методів впливу на поведінку суб'єктів права [3, с. 317].

Крім того, у міжнародній правовій доктрині обґрунтовується, що ефективність правового регулювання значною мірою залежить від використання позитивних стимулів поряд із традиційними санкціями. Застосування заохочень розглядається як самостійний механізм забезпечення виконання правових норм, що сприяє підвищенню рівня добровільного дотримання правових приписів [4, с. 196].

Тобто, правова норма у сучасних умовах функціонує як багатofункціональний інструмент, що поєднує регулятивний і стимулюючий вплив. Її використання у правовій політиці України повинно орієнтуватися на забезпечення не лише формального виконання норм, але й формування внутрішньої мотивації до правомірної поведінки.

Подальший аналіз правової норми як інструменту заохочення передбачає з'ясування сутності заохочувальних правових норм та визначення їх

характерних ознак у системі правового регулювання. У сучасній юридичній доктрині заохочувальні правові норми розглядаються як різновид правових засобів, що реалізують стимулюючу функцію права і спрямовані на формування соціально корисної поведінки суб'єктів. Їх специфіка полягає у тому, що вони не встановлюють обов'язкових вимог чи заборон, а передбачають надання певних переваг, вигод або заохочень у разі здійснення поведінки, яка відповідає інтересам суспільства і держави. Такий підхід узгоджується з положеннями теорії правового регулювання, відповідно до яких правові норми виступають засобом упорядкування суспільних відносин і спрямування поведінки суб'єктів права [2, с. 52].

Заохочувальні правові норми доцільно розглядати не лише як засіб впливу на поведінку, а і як інструмент правового виховання, що забезпечує формування внутрішньої мотивації до дотримання правових приписів. Їх особливість полягає у тому, що вони орієнтують суб'єкта не через примус, а через усвідомлений вибір поведінки, пов'язаний із очікуванням позитивних наслідків. Це сприяє закріпленню правомірних моделей поведінки та формує стійку орієнтацію на дотримання права як соціальної цінності [5, с. 45].

Водночас заохочувальні правові норми слід розглядати як складову механізму правового регулювання, що функціонує у взаємозв'язку з іншими правовими засобами. У межах правової політики вони спрямовані на створення умов для реалізації норм права, розвиток правової культури та забезпечення ефективного використання правових інструментів у суспільстві. Це зумовлює їх комплексний характер і визначає їх місце у системі правового впливу.

Аналіз наукових підходів дозволяє виокремити основні ознаки заохочувальних правових норм.

По-перше, вони мають стимулюючий характер, оскільки спрямовані на формування позитивної мотивації суб'єктів права. Їх дія базується не на примусі, а на зацікавленості особи у досягненні певного результату.

По-друге, заохочувальні норми орієнтовані на добровільність поведінки. Виконання таких норм не є обов'язком у традиційному розумінні, однак пов'язане з можливістю отримання певних переваг, що стимулює суб'єкта до відповідних дій.

По-третє, вони мають соціально орієнтований характер, оскільки спрямовані на досягнення суспільно значущих результатів. Це дозволяє поєднати інтереси держави та індивіда у процесі правового регулювання.

По-четверте, заохочувальні правові норми пов'язані з формуванням правової культури, оскільки їх застосування сприяє утвердженню позитивного ставлення до права та підвищенню рівня правосвідомості [6, с. 84].

Крім того, важливою характеристикою заохочувальних норм є їх функціональна спрямованість на забезпечення ефективності правового регулювання. Вони дозволяють зменшити рівень правопорушень не шляхом посилення санкцій, а через формування внутрішньої мотивації до дотримання правових приписів.

У міжнародній правовій доктрині заохочення також розглядається як самостійний механізм впливу на поведінку суб'єктів. Зокрема, підкреслюється, що поряд із санкціями важливу роль відіграють позитивні стимули, які сприяють більш ефективному забезпеченню виконання правових норм та формують стійкі моделі правомірної поведінки [4, с. 200].

Тобто, заохочувальні правові норми виступають важливим елементом сучасної правової політики, забезпечуючи поєднання регулятивного та стимулюючого впливу права. Їх сутність полягає у створенні умов для добровільного досягнення правових цілей через використання позитивних юридичних засобів.

Логічним продовженням аналізу сутності заохочувальних правових норм є їх класифікація, яка дозволяє глибше розкрити механізм їх впливу на поведінку суб'єктів права та визначити особливості їх застосування у межах правової політики.

У сучасній юридичній науці класифікація заохочувальних норм здійснюється за різними критеріями, що відображають специфіку їх функціонування у правовій системі. Одним із найбільш поширених є поділ залежно від характеру стимулюючого впливу. За цим критерієм виділяють матеріальні та нематеріальні заохочення. Матеріальні заохочення передбачають надання грошових виплат, премій або інших економічних вигод, тоді як нематеріальні реалізуються у формі морального стимулювання, зокрема через подяки, почесні звання або підвищення статусу особи.

Порівняльно-правовий аналіз свідчить, що у законодавстві різних держав застосовується комбінований підхід до використання зазначених форм заохочення. Це зумовлено необхідністю врахування особливостей соціально-економічного розвитку та специфіки правових систем, що визначає доцільність поєднання матеріальних і нематеріальних стимулів [7, с. 114].

Іншим важливим критерієм класифікації є сфера застосування заохочувальних правових норм. Вони функціонують у різних галузях права, зокрема у трудовому, адміністративному, фінансовому праві, а також у сфері публічної служби. Така універсальність свідчить про їх значний потенціал як інструменту реалізації правової політики, здатного адаптуватися до різних видів суспільних відносин.

Доцільним є також поділ заохочувальних норм за їх функціональним призначенням. Зокрема, можна виділити норми, спрямовані на стимулювання належного виконання обов'язків, та норми, що заохочують активну участь у суспільно значущій діяльності. Такий підхід дозволяє більш точно визначити мету застосування заохочень і підвищити ефективність правового впливу.

У контексті правової політики важливим є також поділ заохочувальних норм залежно від рівня їх реалізації. Вони можуть діяти як на національному рівні, так і в межах окремих інституцій чи організацій, що зумовлює різноманітність форм їх практичного застосування.

Міжнародна правова доктрина доповнює зазначені підходи, пропонуючи розмежування внутрішніх та зовнішніх заохочень. Внутрішні заохочення формуються у межах національної правової системи та спрямовані на суб'єктів внутрішніх правовідносин, тоді як зовнішні пов'язані з міждержавною взаємодією та можуть включати репутаційні або інституційні переваги [4, с. 211]. Такий підхід розширює уявлення про функціональні можливості заохочувальних норм у сучасному праві.

Отже, класифікація заохочувальних правових норм свідчить про їх багатогранність і здатність забезпечувати різні аспекти правового впливу. Вона дозволяє систематизувати їх види та створює підґрунтя для більш ефективного використання у процесі реалізації правової політики України.

Проведений теоретичний аналіз сутності та видів заохочувальних правових норм дозволяє перейти до дослідження особливостей їх практичної реалізації у межах правової політики України. Саме на цьому рівні виявляються ключові проблеми, що обмежують ефективність використання стимулюючих механізмів у правовому регулюванні.

Однією з основних проблем є відсутність системного підходу до нормативного закріплення заохочувальних правових норм. Незважаючи на наявність окремих норм, що передбачають застосування заохочень, вони не утворюють цілісної

системи, що ускладнює їх узгоджене використання у різних галузях права. Це суперечить загальним засадам правової політики, яка має забезпечувати формування ефективного механізму правового регулювання та створення умов для реалізації правових норм.

Важливою проблемою є також недосконалість нормотворчої діяльності у сфері закріплення заохочувальних норм. У наукових дослідженнях наголошується, що ефективність правового регулювання значною мірою залежить від якості нормативно-правових актів, їх логічної узгодженості та чіткості формулювань [2, с. 57]. Відсутність належної деталізації умов застосування заохочень призводить до їх неоднозначного тлумачення та ускладнює правозастосовну практику.

Наступною проблемою є недостатній рівень інтеграції заохочувальних норм у загальний механізм правового регулювання. У практиці реалізації правової політики переважає використання імперативних засобів впливу, тоді як стимулюючі механізми застосовуються епізодично. Такий підхід знижує потенціал заохочувальних норм як ефективного інструменту впливу на поведінку суб'єктів права.

Суттєвим чинником є також недооцінка мотиваційної складової правового впливу. Як зазначається у науковій літературі, правові стимули мають забезпечувати вплив на інтереси та внутрішні переконання особи, що сприяє формуванню стійкої правомірної поведінки. Ігнорування цього аспекту призводить до переважання формального підходу до застосування правових норм.

Окрему увагу слід звернути на недостатній рівень урахування взаємозв'язку між заохочувальними нормами та правовою культурою. Ефективність стимулюючих механізмів значною мірою залежить від рівня правової культури суспільства, яка визначає ставлення до права та особливості правової поведінки суб'єктів [5, с. 84]. Відсутність комплексного підходу до поєднання цих елементів обмежує можливості правового впливу.

Крім того, у національній правовій системі недостатньо враховується міжнародний досвід застосування заохочувальних механізмів. Сучасні дослідження свідчать, що використання позитивних стимулів поряд із санкціями підвищує рівень добровільного дотримання правових норм та забезпечує більш ефективне функціонування правового регулювання. Обмежене впровадження таких підходів в Україні свідчить про наявність потенціалу для вдосконалення.

Таким чином, проблеми реалізації заохочувальних правових норм у правовій політиці України мають комплексний характер і охоплюють нормативний, організаційний та мотиваційний рівні. Їх подолання є необхідною умовою підвищення ефективності правового регулювання та розвитку сучасної правової системи.

Виявлені проблеми реалізації заохочувальних правових норм зумовлюють необхідність визначення основних напрямів їх удосконалення у контексті підвищення ефективності правової політики України. Такий підхід має ґрунтуватися на комплексному поєднанні нормативних, організаційних та мотиваційних аспектів правового регулювання.

Першочерговим напрямом є забезпечення системності нормативного закріплення заохочувальних правових норм. Формування узгодженої системи правових стимулів передбачає їх чітке визначення, класифікацію та закріплення у відповідних нормативно-правових актах. Як зазначається у наукових дослідженнях, правова політика повинна бути спрямована на створення цілісного механізму правового регулювання, який забезпечує ефективну реалізацію норм права. У цьому контексті заохочувальні норми мають бути інтегровані у загальну систему правового впливу як її невід'ємний елемент.

Другим важливим напрямом є вдосконалення нормотворчої діяльності у сфері закріплення заохочень. Підвищення якості нормативно-правових актів, їх внутрішньої узгодженості та чіткості формулювань сприятиме більш ефективному застосуванню стимулюючих норм. Дотримання вимог юридичної техніки та принципів системності нормотворення розглядається як необхідна передумова ефективного правового регулювання. Особливого значення це набуває щодо заохочувальних норм, які потребують чітких критеріїв застосування.

Третім напрямом є посилення мотиваційної складової правового впливу. Заохочувальні правові норми повинні бути орієнтовані на формування внутрішніх переконань суб'єктів права, а не лише на забезпечення зовнішнього стимулювання. Правові стимули, як зазначається у науковій літературі, впливають на інтереси та поведінку особи, забезпечуючи досягнення правових цілей через добровільну активність. Це зумовлює необхідність їх активного використання у правовій політиці.

Четвертим напрямом є інтеграція заохочувальних норм у процес формування правової куль-

тури. Рівень правової культури безпосередньо впливає на ефективність правового регулювання, оскільки визначає ставлення до права та характер правової поведінки суб'єктів. У зв'язку з цим правова політика повинна передбачати використання стимулюючих механізмів як засобу формування правосвідомості та підвищення рівня правової активності громадян.

П'ятим напрямом є врахування міжнародного досвіду застосування заохочувальних механізмів. У сучасній правовій доктрині обґрунтовується, що використання позитивних стимулів поряд із санкціями сприяє підвищенню рівня добровільного дотримання правових норм та ефективності правового регулювання. Адаптація таких підходів до національної правової системи дозволить розширити можливості використання заохочувальних норм у правовій політиці України.

Отже, підвищення ефективності використання правових норм як засобу заохочення потребує комплексного підходу, який охоплює нормативний, організаційний і мотиваційний аспекти. Впровадження таких заходів сприятиме вдосконаленню правового регулювання, розвитку правової культури та більш ефективному втіленню правової політики України.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що правова норма у сучасній правовій системі України набуває багатofункціонального характеру, поєднуючи регулятивний і стимулюючий вплив. У межах реалізації правової політики вона виступає не лише засобом упорядкування суспільних відносин, але й інструментом формування правомірної поведінки через використання заохочувальних механізмів.

Обґрунтовано, що заохочувальні правові норми є важливим елементом механізму правового регулювання, оскільки забезпечують вплив на мотиваційну сферу суб'єктів права та сприяють добровільному дотриманню правових приписів. Їх застосування дозволяє поєднати інтереси держави і суспільства, підвищити рівень правової активності та сформуванню позитивне ставлення до права.

Встановлено, що ефективність використання правових норм як інструменту заохочення значною мірою залежить від рівня їх системності, якості нормативного закріплення та ступеня інтеграції у загальний механізм правового регулювання. Найвні недоліки у цих сферах обмежують потенціал стимулюючих механізмів у реалізації правової політики України.

Доведено, що ключовими напрямками вдосконалення є забезпечення системного нормативного закріплення заохочувальних норм, підвищення якості нормотворчої діяльності, посилення мотиваційної складової правового впливу, інтеграція стимулюючих механізмів у процес формування правової культури та врахування міжнародного досвіду їх застосування.

Отже, правова норма як інструмент заохочення виступає важливим засобом підвищення ефективності правової політики України, забезпечуючи не лише регулювання, але й стимулювання поведінки суб'єктів права. Її подальший розвиток і вдосконалення є необхідною умовою формування сучасної правової системи, орієнтованої на поєднання примусових і стимулюючих засобів правового впливу.

Список літератури:

1. Харченко Н. П. Ціннісні засади сучасної правової політики в Україні : дис. д-ра філософії : 081 Право. Івано-Франківськ, 2024. 188 с.
2. Нормотворча діяльність : навч. посіб. / за ред. В. В. Шишка. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 400 с.
3. Личенко І. О. Сучасна правова політика щодо посилення захисту законних інтересів громадян у сфері власності в Україні: адміністративно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 8. С. 317–321. URL: https://lsey.org.ua/8_2022/69.pdf
4. Aaken A., Şimşek B. Rewarding in International Law. *American Journal of International Law*. 2021. № 115, Issue 2., pp. 195–241. DOI: <https://doi.org/10.1017/ajil.2021.2>
5. Іроденко В. Т. Заохочувальні правові норми як інструмент правового виховання та стимулювання правової активності громадян України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. № 3. С. 44–50. URL: https://www.nvppp.in.ua/vip/2025/3/10.pdf?utm_source=chatgpt.com
6. Ломака В. С. Правові цінності – ядро правової культури суспільства. *Цифрове наукове суспільство: соціально-економічні, правові та міжнародні аспекти*. 2023. № 9. С. 82–85. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/730>
7. Ялі А. І. Заходи заохочення, що застосовуються до державних службовців: законодавче регулювання у державах Східної Європи. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, Серія «Право»*. 2025. № 88. Ч. 3. С. 112–116. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/05/18-2.pdf>

**Irodenko V. T. LEGAL NORM AS AN INSTRUMENT OF INCENTIVIZATION
IN THE IMPLEMENTATION OF UKRAINE'S LEGAL POLICY**

The article provides a theoretical and legal analysis of legal norms as an instrument of incentives in the implementation of legal policy in Ukraine. The aim of the article is to examine the stimulating potential of legal norms and their role in shaping lawful behavior of legal subjects under the conditions of transformation of the legal system. To achieve this goal, the following tasks were set: to analyze modern approaches to understanding legal norms in the context of legal policy; to reveal the essence and characteristics of incentive legal norms as a type of legal means; to classify them and determine the main forms of their implementation; to identify the problems of applying incentive norms in Ukraine's legal policy; and to substantiate directions for improving their use as a tool for stimulating lawful behavior. Analysis of the essence and types of incentive legal norms will allow us to move on to the study of the features of their practical implementation within the framework of the legal policy of Ukraine. It is at this level that key problems are revealed that limit the effectiveness of the use of incentive mechanisms in legal regulation. One of the main problems is the lack of a systematic approach to the normative consolidation of incentive legal norms. Despite the presence of individual norms that provide for the use of incentives, they do not form a holistic system, which complicates their coordinated use in different areas of law. This contradicts the general principles of legal policy, which should ensure the formation of an effective mechanism of legal regulation and the creation of conditions for the implementation of legal norms. It has been established that under modern conditions legal norms perform not only a regulatory but also a stimulating function, acting as an important means of influencing the motivational sphere of legal subjects. It is proved that incentive legal norms contribute to increasing the effectiveness of legal regulation, the development of legal culture, and ensuring voluntary compliance with legal prescriptions. It is revealed that their implementation in Ukraine is complicated by the lack of systemic legal regulation, imperfections in law enforcement practice, and limited use of incentive mechanisms in legal policy. It is substantiated that improving the application of legal norms as an instrument of incentives requires the development of law-making activity, strengthening the motivational component of legal influence, and integrating incentive mechanisms into the system of legal regulation.

Keywords: *legal norm, incentive legal norms, legal policy, legal regulation, legal incentives, legal culture, stimulation of lawful behavior.*

Дата першого надходження статті до видання: 24.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026